

פרק ה'

ההשקעה במשק¹

1. היקף ההשקעה במשק

ערך ההשקעה הגולמית בנכסי־ייצור ובבנייני־מגורים² בשנת 1956 נאמד בכדי 615 מיליון ל"י, בהשוואה ל־550 מיליון בשנת 1955. עלייה זו, בת ה־11 עד 12 האחוזים, היא כולה עלייה במחירים הנובעת מעלייה בשיעור של 14 אחוזים בהוצאות־הייצור המקומיות, ושל 7 אחוזים במחירי־היבוא של נכסי־השקעה. לפיכך, לא חל בשנת 1956 שינוי בהיקף הממשי של ההשקעה הגולמית, בהשוואה לשנה הקודמת. פירוט ההשקעה הגולמית והנקייה בנכסי־ייצור ניתן בלוח ה'־1.

לוח ה'־1

ההשקעה במשק בנכסי־ייצור ובבנייני־מגורים, 1955 ו־1956, במחירים קבועים של 1956, במיליוני ל"י

השינוי, 1956 לעומת 1955, באחוזים	1956 במיליוני ל"י	* 1955 במיליוני ל"י	
+ 0.5	615	612	ההשקעה הגולמית
+ 13.0	150	133	פחות: הבלאי
— 3.0	465	479	ההשקעה הנקייה

* אומדן מתוקן.

חמקור: חישובי בנק ישראל.

כדי לקבל את ההשקעה הנקייה המודדת את נכסי־הייצור שנוספו למשק בשנת 1956 יש לנכות מההשקעה הגולמית את הבלאי הנוקף לחידוש הציוד הקיים. בהתחשב בכך כי הבלאי הוא בעיקר תוצאה של שימוש שוטף בנכסי־הייצור, נאמד שיעורו בשתי השנים ב־7 אחוזים מהתפוקה הלא־מית, שהם 150 מיליון ל"י ב־1956 בהשוואה ל־133 מיליון ל"י ב־1955. ההיקף הממשי של ההשקעה

¹ ההשקעה במשק — Domestic Investment.

² אינו כולל השקעה במלאי, מחוסר נתונים על השינויים במלאי הבלתי־ממשלתי.

הנקייה במשק היה נמוך במקצת בשנת 1956 מזה של השנה הקודמת, אף כי חלה עלייה בערכה הכספי, הנובעת כולה מהעלייה במחירי נכסי-ההשקעה.

יש לזכור כי אין באומדן ההשקעה הנקייה בנכסי-ייצור בלבד כדי לשקף במלואה את התוספת לכושר-הייצור של המשק בשנת 1956, לעומת השנה הקודמת: באותה השנה, כבשנים קודמות, היפנה המשק חלק ממקורותיו להעלאת פריזון-העבודה, ובעיקר לשנוי המבנה המקצועי של העולים שבאו ארצה בשנים האחרונות. בגלל הקושי באמידת ערכן הכספי של השקעות אלה, אין אפשרות לחברן להשקעה בנכסים חומריים, ולהרחיב עליהן את הדיון במסגרת זו.

2. הגורמים שקבעו את היקף ההשקעות

בשנת 1956 גדל ההיקף הממשי של המקורות שעמדו לרשות המשק בשיעור של 10 אחוזים בהשוואה לשנה הקודמת, אך כאמור, לא חלה כל עלייה בהיקף הממשי של ההשקעות במשק, וחלקן בכלל המקורות שעמדו לרשות המשק ירד מ-17.5 אחוז ב-1955 ל-15.5 אחוזים ב-1956.

אין להסביר ירידה זו בחלק המקורות ששימשו למטרות השקעה בהעדר נכונות ליוזם השקעות של משקיעים פרטיים בכוך, או של הגופים הציבוריים. בשער-הריבית האפקטיבי ובתנאים האחרים החלים על אשראי לזמן-ארוך למטרות השקעה, המוקצב באמצעות התקציבים הציבוריים, הביאה הנטייה הכללית להתרחבות ללחץ ניכר להרחבת האשראי לשם מימון תוכניות-ההשקעה. אף הגופים הציבוריים¹ עמדו בפני הצורך להרחיב במידה ניכרת את היקף ההשקעות במיפעלי-פיתוח ובשירותים ציבוריים חיוניים. אולם על-אף נכונות כללית זו להרחבת היקף ההשקעות הממשיות מעל לרמה של השנה הקודמת, לא ניתן היה — בגלל העלייה ברמת הצריכה הפרטית והציבורית — להגדיל את היקף ההשקעות בפועל, על-אף הגידול במקורות שעמדו לרשות המשק בהשוואה לשנה הקודמת.

העלייה במקורות שעמדו לרשות המשק מהתפוקה הלאומית ומהעברות-הון מחו"ל לפרטיים, שהיה צפוי כי תארוץ בשנת 1956, עתידה היתה להתבטא בעלייה מקבילה בהכנסות הפרטיים. כדי למנוע ככל האפשר כי עלייה זו בהכנסות הפרטיים תביא לעלייה מקבילה ברמת הצריכה הפרטית, ננקטו בעיקר שני צעדים:

(א) הוגדל הנטל הפיסקאלי, שצימצם את העלייה בהכנסה הפנויה שנשארה בידי הפרטיים לאחר תשלום המיסים.

(ב) הוגברו הפעולות לעידוד חסכון גדול יותר מתוך ההכנסה הפנויה שנשארה בידי הפרטיים. אולם למרות צעדים אלה, היתה צפויה במשך שנת 1956 עלייה מסוימת בביקוש למטרות הצריכה הפרטית.

מצד שני, עתידה היתה העלייה שחלה בהעברות-הון מחו"ל לגופים ציבוריים להתבטא בעלייה בהיקף המקורות שלא נועדו לצריכה. יבוא הון מחו"ל, בעיקר בצינורות פרטיים, הופך להיות הכנסות של הפרטיים, וחלק גדול ממנו מוצא לצריכה פרטית. לעומת זאת, בתנאים רגילים עשויה

¹ הממשלה, הסוכנות היהודית והרשויות המקומיות.

היתה שליטת הגופים הציבוריים על עיקר יבוא-ההון הנוסף מחו"ל להבטיח את השימוש בתוספת-הון זו במידה רבה יותר להשקעה לאחר מימון ההוצאות השוטפות לקליטת העולים. אך צורכי-הב-טחון המיוחדים שנתעוררו בשנת 1956 חייבו עלייה ניכרת של הוצאות הממשלה למטרה זו, והם מנעו את השימוש למטרות השקעה בחלק מיבוא-ההון הנוסף שהגיע לגופים הציבוריים במישרין. העלויות הצפויות ברמת הצריכה הפרטית ובהוצאות הממשלה, ובעיקר בהוצאות-הבטחון, הע-מידו את מדיניות-ההשקעות של הממשלה בפני הברירה.

(א) להגביל את הביקוש לנכסי-ההשקעה לאותו חלק מהמקורות שלא עתיד היה לשמש לצורך קיום הצריכה הפרטית והציבורית ; או —

(ב) לנסות להגדיל את היקף ההשקעות על-ידי מימון אינפלציוני נוסף של הביקוש לנכסי-השקעה.

הרחבת הביקוש לנכסי-השקעה לא היתה מביאה להרחבת הייצור המקומי ולירידה ברמת-האבטלה, שחלק ניכר ממנה הוא פרי מיבנה מקצועי של עולים שאיננו מתאים לתנאי הארץ, אלא בעיקר להיווצרות עודף-ביקוש כללי, וללחץ מוגבר על רמת-המחירים ועל מאזן-התשלומים. אמנם ייתכן כי עודף-הביקוש לנכסי-השקעה היה מגדיל, בטווח הקצר, את ההיקף הממשי של ההשקעות על-חשבון הצריכה הפרטית, על-ידי עליית-מחירים, שהיתה מביאה לצימצום ההכנסות הפרטיות הממשיות בגלל הפיגור בתשלום תוספת היוקר. אולם לקח ההתפתחות האינפלציונית בעבר הניע את הממשלה ואת בנק ישראל להגביל את המימון האינפלציוני של ביקוש לנכסי-ההשקעה, ול-התאים ביקוש זה ככל האפשר למקורות שאפשר היה להפנות למטרה זו.

בדרך זו הוקטנה במידה רבה השפעת עודף-הביקוש לנכסי-השקעה על רמת-המחירים הכל-לית, ואף העלייה ברמת-מחיריהם של נכסי-ההשקעה לא עלתה על 11 עד 12 אחוזים, לאחר עליות במחירים הבינלאומיים ובשכר-העבודה.

3. מימון הביקוש לנכסי-השקעה

הביקוש לנכסי-השקעה ממומן בארץ בעיקר על-ידי כספים מתקציביהם של גופים ציבוריים, ובעיקר תקציב-הפיתוח הממשלתי ; במידה פחותה בלבד הוא ממומן על-ידי הפצת ניירות-ערך והשקעת מקורות עצמיים של המפעלים הפרטיים. בהתחשב בעובדה זו נעשית התאמת הביקוש האפקטיבי לנכסים אלה בעיקר על-ידי הקצבות מתקציב-הפיתוח, שנועדו למט-רות השקעה, ועל-ידי הגבלת שיעור ההרחבה של נפח האשראי הבנקאי.

מימון הביקוש הכולל לנכסי-השקעה על-ידי הגופים הציבוריים מתבטא בהוצאות גופים אלה למטרות השקעה ישירה במפעלים ציבוריים ולמתן הלוואות למשקיעים פרטיים. הוצאות אלה נאמדו בשנת 1956 ב-350 מיליון ל"י, בהשוואה ל-300 מיליון ב-1955, כמפורט בלוח ה-2, עלייה זו הקבילה פחות או יותר לעלייה בערך ההשקעות במחירים שוטפים, וחלקו של המימון הציבורי בשתי השנים הגיע ל-55 עד 60 אחוז בקירוב מכלל ההשקעות הגולמיות בנכסי-ייצור. למ-עשה היה חלקו של המימון הציבורי גבוה יותר, מאחר שאין כולל מימון הביקוש לנכסי-השקעה של מיפעלים בבעלות הממשלה ושל מוסדות ציבוריים, כגון האוניברסיטה והטכניון.

אומדן הוצאות הגופים הציבוריים למטרות השקעה, 1955 ו-1956, במחירים שוטפים, במיליוני ל"י

1956	* 1955	
615	550	ההשקעה הגולמית במשק בנכסי-ייצור
350	300	הוצאות הגופים הציבוריים למטרות ההשקעה
57	55	חלקם של הגופים הציבוריים, באחוזים

* אומדן מתוקן.
ח ס ק ו ר : חישובי בנק ישראל.

אף שבשנת 1956 חלה ירידת-מה במשקל ההוצאות הממשלתיות למטרות השקעה, במסגרת תקציב-הפיתוח של הממשלה, וחלה עלייה מסויימת במשקל ההוצאות למטרות השקעה של הסוכנות היהודית והרשויות המקומיות, היוו הוצאות תקציב-הפיתוח למטרות השקעה למעלה משני-שלישים מהמימון הציבורי של ההשקעות, בעוד שהסוכנות היהודית והרשויות המקומיות מימנו את השליש הנותר.

בביקוש לנכסי-ההשקעה שלא מומן על-ידי גופים ציבוריים שהיה בשתי השנים 1955 ו-1956 גבוה במקצת מ-40 אחוז מכלל ההשקעות, חלה ירידה ניכרת במימון השקעות-הון פרטיות מחו"ל. השקעות-ההון הפרטיות מחו"ל ירדו, מ-27 מיליון ל"י ב-1955 ל-13 מיליון בלבד ב-1956. בשתי שנים אלה היוו השקעות-ההון הפרטיות מחו"ל פחות מ-5 אחוזים ממימון הביקוש הכולל לנכסי-ההשקעה.

4. ייעוד ההשקעות הגולמיות

השפעת הגופים הציבוריים, ובעיקר תקציב-הפיתוח של הממשלה, אינה מצטמצמת בהתאמת הביקוש הכולל לנכסי-ההשקעה, אלא היא מאפשרת שליטת גופים אלה על הכוונת ההשקעות לענפי-המשק השונים. הכספים שהוזרמו באמצעות תקציביהם מימנו בראש ובראשונה את ההשקעות המניחות את היסוד לפיתוח המשק: השקעות בכוח ובמים, בהרחבת אמצעי התחבורה ובשירותי-ציבור; אולם גם בענפי-המשק האחרים, ובעיקר בחקלאות, תלויות ההשקעות במידה רבה במקור-רות-מימון ציבוריים אלה. בלוח ה' 3 ניתן חלקו של המימון הציבורי של ההשקעות בענפים השונים.

השפעת הגופים הציבוריים על הכוונת ההשקעות לענפי-המשק השונים עולה במידה ניכרת על חלקם במימון הישיר של הביקוש לנכסי-ההשקעה: ראשית, רוב ההלוואות למשקיעים פרטיים ניתנות בתנאי כי המשקיע ישקיע סכומים נוספים ממקורות עצמיים. המשלימים את המימון הציבורי; שנית, יש לממשלה שליטה רבה על הכוונת ההשקעות באמצעות פיקוח ישיר ועקיף: פיקוח על יבוא נכסי-ההשקעה, ומתן הקלות מיוחדות למיפעלים שתוכניות-ההשקעה שלהם אושרו על-ידי מרכז ההשקעות.

**אומדן חלקו של המימון הציבורי בהשקעות
בענפים השונים, 1956**

הענף	אחוז המימון הציבורי
החקלאות	75
התעשייה	30
החשמל	80
המחצבים והנפט	65
השירותים	65
הבנייה	35
התחבורה	85

ה מקור: חישובי בנק ישראל.

השינויים הניכרים בהכוננת ההשקעות לענפי-המשק השונים שחלו בשנת 1956 הם בחלקם תוצאה ישירה של שליטה רבה זו שיש בידי הגופים הציבוריים. בשנת 1956 חלה התקדמות מסו' יימת בבדיקת כדאיותן של תוכניות-ההשקעה השונות שיוזמיהן ביקשו לזכות בעידוד ממשלתי, בעיקר מבחינת מידת השפעתה של ההשקעה על מאזן-התשלומים. אם ההשקעות בחרושת (כולל חשמל ומחצבים), בחקלאות ובתחבורה הן השקעות-הון שעדיפותן גדולה יותר, בגלל השפעתן החיובית על מאזן-התשלומים על-ידי הגדלת היצוא, או החלפת מוצרי-יבוא בתוצרת מקומית, אזי חל בשנת 1956 שיפור בהרכב ההשקעות; שכן חלקן של ההשקעות בענפים אלה הגיע ל-61 אחוז-ים מכלל ההשקעות, לעומת 58 אחוזים בשנה הקודמת.

בלוח ה'-4 ניתן אומדן ההשקעות בשנים 1955 ו-1956 לפי ענפי-המשק העיקריים, ובמחיריים קבועים. נתונים מפורטים יותר על ההשקעות בענפי-המשק השונים מובאים בחלק השני של דין-וחשבון זה, בפרקים הדנים בהתפתחות אותם הענפים.

ההשקעות הגולמיות בתעשייה הוסיפו לעלות בשנת 1956, עם גבור קצב-היבוא של ציוד ומכונות מכספי השילומים, והרחבת האשראי מתקציבי הממשלה למימון השקעות בתעשייה הפ-רטית. עיקר העלייה היה בהשקעות בענפי המתכת והטכסטיל, בעוד שניכרת מגמת ירידה בהשק-עות בתעשיית-המזון. ההשקעות הגולמיות בתעשייה שימשו במידה ניכרת לחידוש ציוד מתבלה ומיושן במפעלים הקיימים, אך יש להניח כי חלה גם עלייה בהשקעות במפעלים חדשים, ובהר-חבת מיפעלים קיימים. ההשקעות-בפועל בשנת 1956 היו בעיקר בצורת ציוד שהוזמן בשנים קודמות, ועל-כן אין להסיק מן העלייה בהשקעות אלה על מצב העסקים בתעשייה בשנת 1956, ועל הציפיות שנתעוררו באותה השנה ביחס להרחבת הביקוש למוצרי-תעשייה. עם זאת, נראה כי לא חלה ירידה בכמות הבקשות להקצבת רשיונות ליבוא ציוד ולהלוואות מתקציב-הפיתוח. כסיבה לכך משמשים בוודאי התנאים הנוחים בהם ניתנים כספים אלה למפעלים.

ההשקעות הגולמיות לפי הענפים העיקריים, 1955 ו-1956,
במחירים קבועים של 1956, במיליוני ל"י

הענף	1955, * במיליוני ל"י	1956, במיליוני ל"י	1956 לעומת 1955, במיליוני ל"י	1956 לעומת 1955, באחוזים
התקלאות וההשקיה	135	125	-10.0	- 7
התעשייה	90	105	+15.0	+ 17
המחצבים והנפט	23	32	+ 9.0	+ 39
החשמל	36	49	+13.0	+ 36
התחבורה	71	66	- 5.0	- 7
בתי המגורים	194	182	-12.0	- 6
השירותים	63	56	- 7.0	-11
ס"כ ההשקעות הגולמיות				
בנכסי-ייצור	612	615	+ 3.0	-

* אומדן מתוקן.
המפורסם: חישובי בנק ישראל.

במחצבים נמשכה מגמת העלייה בהיקפן הממשי של ההשקעות, הן בקידוחי-הנפט ובהנחת צינור-נפט מאילת לבאר-שבע והן במפעלי-הפיתוח הממשלתיים בנגב, ובעיקר במפעל האשלג ובמפעל הנחושת.

בחשמל חלה עלייה ניכרת בהיקפן הממשי של ההשקעות לשם הרחבת כושר הפקת החשמל לייצור תעשייתי ולשימוש ביתי. כן בוצעו השקעות נוספות בתחנות-כוח חדשות, בעיקר משום שדרישות בטחוניות חייבו פיזור בייצור החשמל, על-אף ההוצאות הנוספות הכרוכות בו. בחקלאות חלה ירידה מעטה בהיקפן הממשי של ההשקעות, כתוצאה מהקטנת ההשקעות בהתקנת סידורי-ההשקיה במשקים, לעומת ההתקנה המזורזת בשנת 1955, שהיתה שנת-בצורת. כן חלה ירידה בהשקעות במפעלי-ההשקיה ארציים ואזוריים, כתוצאה מעדיפות נמוכה יותר שניתנה בשנת 1956 לביצוע תוכניות אלה. לעומת זאת חלה עלייה בהשקעות במכונות חקלאיות, במטעים ובמשק בעלי-החיים.

בתחבורה חלה ירידה בהיקף הממשי של ההשקעות בספנות, עם סיום השלב הראשון בחידוש צי-הסוחר, שהביא לירידת הגיל הממוצע של צי האניות. יש לזכור עם זאת כי הירידה בהשקעות בספנות היתה ארעית, וחלק מהאניות שיתווספו לצי הישראלי עומדות כבר בבנייתן. כן חלה ב-1956 ירידה בהשקעות בתעופה, אם כי הוזמנו שלושה מטוסים חדשים העומדים להימסר לחברת "אל-על" בשנים 1957 ו-1958. לעומת ירידה זו בהשקעות בתחבורה הימית והאווירית, עלו ההש-

קעות בתחבורה היבשתית : ברכבת, עם סלילת המסילה לבאר-שבע, ובכלי-רכב, עם העלייה הג-
דולה ביבוא מכוניות-המשא.

בבנייני-המגורים ירד ההיקף הממשי של ההשקעות, בעיקר בשל צימצום הבנייה
למגורים הממומנת על-ידי הגופים הציבוריים. ירידת היקף ההשקעות בבנייני-מגורים הושפעה גם
על-ידי מגמת הצימצום בבנייה הפרטית — בגלל הגבלות האשראי והמצב הבטחוני.
בשירותים ירד ההיקף הממשי של ההשקעות בעיקר בשל הירידה בהשקעות בשירותים
הציבוריים, שנהגו מעדיפות נמוכה יותר בתקציב-הפיתוח הממשלתי. כן הגבילו הקשיים התקצי-
ביים של הרשויות המקומיות את היקף ההשקעות בשירותים אלה. לעומת זאת, לא חל שינוי ניכר
בהיקף ההשקעות במסחר ובשירותים האישיים.

5. הרכב נכסי-ההשקעה

בשנת 1956 עלה בשיעור נמוך חלקן של ההשקעות בציוד ובמכונות, בהשוואה לשנת 1955,
ועם עלייה זו ירד חלקן של ההשקעות בבניינים, בעבודות-בנייה ובעבודות-עפר.

לוח ה' 5

אומדן הרכב נכסי-ההשקעה, 1955 ו-1956, במחירים קבועים, באחוזים

1956		1955		
באחוזים	בל"י	באחוזים	בל"י	
37	230	33	200	השקעות בציוד ובמכונות
63	385	67	412	השקעות בבנייה ובעבודות-עפר *
100	615	100	612	

* כולל השקעות שלא בציוד ובמכונות בענף החקלאות.
המקור : חישובי בנק ישראל.

השינויים בהרכב ההשקעות בשנת 1956 נבעו בעיקר משני גורמים : ראשית, נתאפשרה הג-
דלת יבוא הציוד והמכונות במסגרת הסכם השילומים. כך נענו בקשות רבות יותר ליבוא ציוד ומ-
כונות, בעיקר בענפי החרושת, וחלה עלייה מקבילה ביבוא-בפועל. שנית, הביא הצימצום המכוון
בפעילות ענף עבודות-הבנייה ועבודות-העפר לירידת חלקו של ענף זה בכלל ההשקעות.
הזמנות הציוד בשנת 1956, בעיקר במסגרת התוכניות לפיתוח התעשייה והתחבורה, מראות על
המשך מגמה זו של עליית חלקם של הציוד והמכונות בהשקעות, וירידת חלק ההשקעות בבנייה
ובעבודות-עפר.

העלייה בהשקעות בציוד ובמכונות בשנת 1956, לעומת הירידה בהשקעות בבנייה ובעבודות-
עפר, היתה מלווית בעלייה מקבילה ביבוא נכסי-ההשקעה, לעומת ירידה בייצור המקומי של נכ-
סים אלה. ירידה זו בייצור המקומי של נכסי-השקעה השפיעה במידה מסוימת על מצב
התעסוקה, בעיקר בענף הבנייה ובתעשיית חומרי-הבנייה. חלק מהעובדים שנפלטו מענף זה נקל-

טו במשך השנה בענפי-משק אחרים, בייצור מוצרי-צריכה ובעבודות הקשורות בהגברת הכוונות הבטחוניות. בהערכת השפעתן של ההשקעות על התעסוקה יש לזכור כי ענף הבנייה דורש השתתפות רבה של כושר-ייצור מקומי בשעת יצירת נכסי-ההשקעה, אולם הוא מספק תעסוקה מועטה מאד, תוך כדי שימוש שוטף בנכסי-ההשקעה אלה בעתיד. לעומת זאת, ידרוש יבוא ציוד להקמת מפעלי-תעשייה חדשים השתתפות רבה יותר של פועלי-תעשייה, עם הפעלתו השוטפת של הציוד.

6. ההשקעות במלאי

ההשקעות במלאי חומרי-הגלם, המוצרים בתהליך-עיבודם והמוצרים המוגמרים, הושפעו ב-1956 על-ידי המגמות השונות והמנוגדות שפעלו במשק. בענפים מספר, ובעיקר בענפי-התעשייה, צומצם מלאי חומרי-הגלם והורחב מלאי המוצרים המוגמרים, ואילו בענפים אחרים, ובעיקר בחקלאות, הוגדל מלאי חומרי-הגלם. מחוסר נתונים על גודל השינויים השונים לא ניתן לקבוע מהי המגמה הכללית בשינויי המלאי בשנת 1956.

השינויים העיקריים במלאי בענפים השונים — שגודלו הבסיסי נקבע על-ידי המלאי הדרוש לתהליך הייצור בלא תנודות בלתי-צפויות — נגרמו הן על-ידי גורמים עונתיים והן על-ידי תנודות בלתי-צפויות בהיצע חומרי-הגלם או בביקוש למוצרים המוגמרים. הגורם העונתי אופייני לענף החקלאות, בו התפוקה והתשומה מרוכזות בעונות מסוימות. התנודות הבלתי-צפויות קיימות בכל הענפים, אך חשיבותן מרובה יותר במסחר ובתעשייה.

הגדלת התפוקה הממשית בתעשייה ב-9 אחוזים השפיעה על עליית המלאי הבסיסי בענף זה. ציפיות התעשיינים לגבי רמת-הביקוש לא נתקיימו בחלקן, והן גרמו בכך להגדלת מלאי המוצרים המוגמרים. מצד שני, ניכרה בתעשייה המגמה שהחלה פועלת כבר ב-1955, להקטנת מלאי חומרי-הגלם, הן כתוצאה מהקשיים במימון, הן בשל הסדירות ביבוא, שהפחיתה מהצורך בהחזקת מלאי המיועד לשימוש עם הפסקת היבוא, והן בשל עליית חלקם של חומרי-הגלם המקומיים. הגדלת יבוא חומרי-בנייה, מצד אחד, וצימצום פעילות הבנייה, מצד שני, מעידים על גידול המלאי בחומרי-הבנייה ב-1956. גידול זה במלאי התרכז בעיקר במחסני החברות הגדולות והיבואנים. הקבלנים לא הגדילו כנראה את המלאי שברשותם, בגלל הקשיים במימון, והם הסתפקו בקנייה שוטפת של חומרי-הגלם מהמחסנים, לפי הצורך. מלאי המלט בבתי-החרושת בארץ היה גבוה ב-1956 מהמלאי הממוצע ב-1955.

גידול התפוקה החקלאית בתשט"ז ב-16 אחוזים, שבא לאחר יבולים המניחים את הדעת ועם הגידול בשטח העיבוד והמעבר משטחי-בעל לשלחין, וכן הרחבת הגידולים התעשייתיים המחייבים החזקת מלאי גדול — גרמו לעלייה במלאי חומרי-הגלם ולגידול במלאי מוצרי-הבניניים, כגון גרעינים להאבסת בהמות וכיוצא באלה. כן ניכרה עלייה קלה במלאי המוצרים המוגמרים, אם כי יש לזכור כי רוב המוצרים החקלאיים המוגמרים עשויים להתקלקל בזמן קצר, כך שאין מחזיקים בדרך-כלל מלאי גדול של מוצרים כאלה.

ערך המלאי הממשלתי, מלאי חברת השילומים ומלאי הסוכנות היהודית היה גבוה בסוף שנת 1956 מהמלאי בתחילת השנה, ותהליך גידול המלאי נמשך מתחילת ינואר 1956 ועד אוקטובר, מאז חלה ירידה, שנמשכה עד סוף השנה.